

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ประชากรในการศึกษาคือ เกษตรกร ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ซึ่งมีทั้งหมด 20 หมู่บ้าน เกษตรกร 2,113 ครัวเรือน (สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านธิ, 2552)

1. กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน(Multi – Stage Random Sampling) โดยการสุ่มตัวอย่างมา 50 % ของจำนวนหมู่บ้าน จากทั้งหมด 20 หมู่บ้าน ได้ 10 หมู่บ้าน 993 ครัวเรือน
2. การสุ่มเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

ซึ่ง
n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (จำนวน)
N = จำนวนของประชากรทั้งหมด
e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

ให้ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05

จำนวนครัวเรือนของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Random Sampling) ได้ 10 หมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่าง 993 ครัวเรือน ดังนั้นขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

แทนค่าในสูตร

$$\begin{aligned} n &= \frac{993}{1 + 993(0.0025)} \\ &= 285 \end{aligned}$$

ดังนั้นได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 285 ครั้วเรือน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และแบ่งกลุ่มตัวอย่างเฉลี่ยตามสัดส่วนของจำนวนครั้วเรือนในแต่ละหมู่บ้าน ทั้ง 10 หมู่บ้าน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรในแต่ละหมู่บ้านของตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครั้วเรือนเกษตรกร(ครั้วเรือน)	จำนวนตัวอย่าง(ครั้วเรือน)
1	เตาปูน	131	38
3	ธิหลวง	99	28
6	ป่าสัก	145	42
8	ศรีดอนชัย	117	34
9	คอยเวียง	137	39
11	แพะยางงาม	70	20
14	ธิศรีมูล	65	19
15	ป่าแดง	68	19
16	บัวบก	83	24
19	ฮ่องแฮ่	78	22
	รวม	993	285

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close-ended question) และปลายเปิด (Open-ended question) ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและปัจจัยพื้นฐานด้านสังคม

ตอนที่ 2 ข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ตอนที่ 3 ข้อมูลการใช้การปฏิบัติเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

การทดสอบแบบสอบถาม

การทดสอบความเที่ยงตรง (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยการนำเอาแบบสอบถามที่สร้างขึ้นปรึกษากับคณะกรรมการปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและนำแบบสอบถามไปทดสอบกับเกษตรกร 10 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ตรวจสอบว่าคำถามในแบบสอบถามมีข้อใดที่ไม่ชัดเจน จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอนคือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมไว้แล้วโดยกลุ่มบุคคล เอกสาร รายงานการวิจัยและสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ พร้อมทั้งข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจากห้องสมุดและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแปลผลการวิจัย เมื่อตรวจสอบความเรียบร้อยและความถูกต้องแล้วนำมาจัดระเบียบข้อมูล มาลงรหัสคอมพิวเตอร์ เพื่อเตรียมสำหรับใช้ในการวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยพื้นฐานด้านสังคม ของเกษตรกร อธิบายโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum)

2. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามด้วยค่าทดสอบไคส-แควร์ (Chi-Square Test)

$$X^2 = \frac{\sum(O-E)^2}{E}$$

X^2 = ค่าของ Chi – Square

Σ = ผลรวม

O = ค่าความถี่ที่ได้มาจริง (Observed Frequency)

E = ค่าความถี่ที่คาดหวังในทางทฤษฎีหรือสมมติฐาน (Expected Frequency)

3. การวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร เป็นคำถามปลายเปิด (Close-ended question) และปลายเปิด (Open-ended question) โดยให้คะแนนสำหรับข้อที่ตอบถูกเท่ากับ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดเท่ากับ 0 คะแนน จำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็มเท่ากับ 20 คะแนน

เกณฑ์การวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร พิจารณาจากเกณฑ์ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม และนำมาจัดกลุ่มอันตรภาคชั้น (Class Interval) จากสูตรการคำนวณดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อันตรภาคชั้น (Class Interval)} &= \text{พิสัย (Range)} / \text{จำนวนชั้น} \\ &= (\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}) / \text{จำนวนชั้น} \end{aligned}$$

ค่าคะแนนความรู้ความเข้าใจ

$$\text{คะแนนความรู้สูงสุด} = 20$$

$$\text{คะแนนความรู้ต่ำสุด} = 6$$

$$\text{จำนวนชั้น} = 3$$

$$\text{แทนค่าอันตรภาคชั้น} = (20 - 6) / 3 = 4.67 \text{ ประมาณ } 5$$

ดังนั้นในการจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยจึงสามารถจัดระดับคะแนนและแปลความหมายระดับความรู้ความเข้าใจได้ ดังนี้

คะแนนความรู้ 16 – 20 คะแนน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชดี

คะแนนความรู้ 11 – 15 คะแนน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชปานกลาง

คะแนนความรู้ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 คะแนน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชน้อย

4. การวัดการใช้การปฏิบัติเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร เป็นคำถามปลายเปิด (Close-ended question) โดยให้คะแนนสำหรับข้อที่ ตอบปฏิบัติทุกครั้งเท่ากับ 2 คะแนน ตอบปฏิบัติบางครั้งเท่ากับ 1 คะแนน ตอบไม่ปฏิบัติเท่ากับ 0 คะแนน จำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็มเท่ากับ 40 คะแนน

เกณฑ์การวัดการใช้การปฏิบัติเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร พิจารณาจากเกณฑ์การใช้การปฏิบัติของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม และนำมาจัดกลุ่มอันตรภาคชั้น (Class Interval) จากสูตรการคำนวณดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อันตรภาคชั้น(Class Interval)} &= \text{พิสัย (Range) / จำนวนชั้น} \\ &= (\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}) / \text{จำนวนชั้น} \end{aligned}$$

ค่าคะแนนการใช้การปฏิบัติ

$$\begin{aligned} \text{คะแนนการปฏิบัติสูงสุด} &= 40 \\ \text{คะแนนการปฏิบัติต่ำสุด} &= 19 \\ \text{จำนวนชั้น} &= 3 \\ \text{แทนค่าอันตรภาคชั้น} &= (40 - 19) / 3 = 7 \end{aligned}$$

ดังนั้นในการจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยจึงสามารถจัดระดับคะแนนและแปลความหมายระดับการใช้การปฏิบัติได้ ดังนี้

คะแนนความรู้ 34 – 40 คะแนน มีการใช้การปฏิบัติเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชดี

คะแนนความรู้ 27 – 33 คะแนน มีการใช้การปฏิบัติเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชปานกลาง

คะแนนความรู้ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 26 คะแนน มีการใช้การปฏิบัติเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชน้อย

5. แบบสอบถามปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended question) และนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยมาอธิบายโดยบรรยาย